7/6734

T.C.
DEVLET BAKANLIĞI

SAYI : B.02.0.007/00. 1497 4../7../**2005**
KONU : Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
GENEL SEKRETERLİĞİNE
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)

İLGİ: Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Genel Sekreterliği Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı'nın 23.06.2005 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-11980 sayılı yazısı.

İlgi yazı ile Adana Milletvekili Sayın N.Gaye ERBATUR ve Bursa Milletvekili Sayın Kemal DEMİREL'e ait Yazılı Soru Önergeleri hakkındaki bilgileri içeren cevaplar ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Nimet ÇUBUKÇU
Devlet Bakanı

Dağıtım:
Gereği :
- TBMM Bşk.Genel Sekreterliği
  (Kanunlar ve Kararlar Dai.Bşk.)
  Ek: 2 Yazı (2'şer Nüsha)

Bilgi :
- Başbakanlık
  (Kan.ve Kar.Gen.Müd.)
  Ek: 2 Yazı

7/6734

ADANA MİLLETVEKİLİ PROF.DR.N.GAYE ERBATUR'UN
7/6734 SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİ CEVABIDIR

Aile Araştırma Kurumu'nun 1318 erkek ve 3140 kadın üzerindeki araştırması en çok beğenilen atasözünün "Kızını dövmeyen, dizini döver" olduğunu ortaya koymuştur. Araştırmaya katılan erkeklerin % 77'si, kadınların ise % 80'inin bu atasözünü beğendikleri anlaşılmıştır. Araştırmada % 40 ile kadın ve erkeklerin beğenisini kazanan ikinci atasözünün "Erkektir, sever de döver de" olduğu belirlenmiştir. Bu araştırma kadına karşı şiddetin toplum tarafından ne denli içselleştirildiğini ortaya koymaktadır. Konu ile ilgili olarak;

SORU 1:

Bakanlığınızca kadına karşı şiddetin önlenmesine yönelik ne gibi çalışmalar yürütülmektedir.?

CEVAP 1:

Kadına yönelik şiddet uygulamaları dünyanın her yerinde yaygın bir biçimde ve büyük ölçüde meşru kabul edilerek süregelmektedir. Türkiye'de de kadına yönelik şiddet, en önemli sorun alanlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Kadına karşı şiddet ile mücadele edilmesini sağlayacak toplumsal bilincin oluşması ve kurumsal yapıların elde edilebilmesi için gerek ulusal gerekse uluslararası düzeyde çabalar sürdürülmektedir.

Diğer bir çok ülkenin yanısıra Türkiye de, Kadının fiziksel, cinsel veya psikolojik zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan ya da sonuçlanması muhtemel olan hareketleri, kadına yönelik şiddet olarak kabul eden uluslararası sözleşmeleri imzalayarak taraf olmuş, uluslararası kuruluşların bu konudaki kararlarını kabul etmiştir. Başta Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi ve Dördüncü Dünya Kadın Konferansı dokümanları ve izleyen dokümanlar (Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu, Pekin+5 Siyasi Deklarasyonu ve Sonuç Belgesi) olmak üzere uluslararası belgelerde kadına yönelik şiddeti önlemeye yönelik politikalar üretilmesi, uygulama ve izleme mekanizmaları kurulması ve güçlendirilmesi amaçlanmıştır.

Gerek ulusal gereksinimlerden gerekse uluslararası yükümlülüklerimizden kaynaklı bir biçimde kadına karşı şiddetin önlenmesine yönelik çalışmalar yasal ve kurumsal düzeyde sürdürülmektedir.

Kadına Karşı Şiddet İle Mücadeleye Yönelik Yasal Çalışmalar

Kadına karşı şiddet ile mücadelede önemli bir yasal temel sağlaması için kamu kurumları ve sivil toplumun taslağı üzerinde çok uzun süre çalıştığı ve tartıştığı, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu 1 Haziran 2005'te yürürlüğe girmiştir.

765 sayılı eski Ceza Kanunu kadının mağduru olduğu bir çok suçu topluma karşı işlenen suçlar olarak değerlendirirken yeni TCK ile bu anlayış terk edilmiş ve kadının mağduru olduğu suçlar bireye karşı işlenen suçlar kapsamına alınmıştır. Bu

bağlamda cinsel nitelikli suçlar bireye karşı suç kapsamına alınmıştır. Evlilik içi tecavüz, işyerinde cinsel taciz gibi konulara yeni TCK'da ilk kez yer verilmiştir. Ayrıca, kadına yönelik şiddetin en ağır biçimi olan ve en temel insan hakkı olan yaşama hakkını kişinin elinden alan "töre/namus" cinayetleri hususunda önemli düzenlemeye gidilerek, "töre/namus" cinayetleri faillerinin yasada öngörülen en ağır ceza olan ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile cezalandırılması hükmü getirilmiştir.

Hükümetimiz döneminde, 5257 sayılı Belediye Kanunu ile şiddete uğrayan kadınlara hizmet vermek üzere Belediyeler de yetkili kılınmıştır. Bu Kanunla Büyükşehir Belediyeleri ile nüfusu 50.000'ni geçen belediyelere kadınlar ve çocuklar için koruma evleri açmak yükümlülüğü getirilmiştir. Böylece şiddete uğrayan kadınlara verilen koruyucu ve önleyici hizmetlerin geliştirilmesi mümkün olacaktır.

Aile içindeki şiddetin önlenmesi amacıyla 1998 yılında çıkarılan 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun da kadına yönelik şiddeti önlemeye yönelik önemli bir koruma mekanizmasıdır. Bu düzenleme ile ilk kez Türkiye'de aile içi şiddet kavramı hukuksal metinde tanımlanmış ve aile içi şiddetin vuku bulduğu durumlarda mağdurun şikayeti olmaksızın (üçüncü şahısların bildirimiyle) polis ve adalet mekanizmasının harekete geçmesi sağlanmıştır. Yasanın yürürlüğe girmesinden sonra yasanın uygulanması için hakim ve savcılara yönelik olarak genelgeler çıkarılmış ve çeşitli eğitim programları uygulanmıştır.

Kadına Karşı Şiddet ile Mücadelede Uygulamaya Yönelik Çalışmalar

Adalet Bakanlığı istatistiklerine göre 1998 2003 yılları arasında yukarıda sözü edilen 4320 sayılı kanun kapsamında 18.707 dava açılmıştır.

2004 yılında, Parlamento, kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, medya ve sivil toplum kuruluşlarının katılımı ile "Şiddeti Önleme Platformu" oluşturulmuştur. Aile içi şiddeti özel olarak ele alan bu platform özellikle kadın ve çocuğa karşı şiddet konusuna eğilmiştir. Bu platformun çalışmalarının uzun vadede bir eylem planı olarak uygulamaya yansıtılması düşünülmektedir. Ayrıca 25 Kasım "Kadına Karşı Şiddeti Önleme Günü" kapsamında 1 yıl sürecek "Kadına Karşı Şiddete Son" kampanyası da başlatılmış durumdadır.

Türkiye, uluslararası insan hakları sözleşmelerinin gereği ve artan toplumsal duyarlılığın yönlendirmesi ile uluslararası toplumun gündeminde giderek daha çok ağırlık kazanan "namus cinayetleri" konusundaki çalışmalarını yoğunlaştırmıştır. Bu çerçevede Türkiye, Birleşmiş Milletler 59. Genel Kuruluna sunulan ve kabul edilen "Namus Adına Kadınlara Yönelik İşlenen Suçların Önlenmesi Doğrultusunda Çalışmak" başlıklı Karar Tasarısına İngiltere ile birlikte ana sunucu olmuştur.

Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünün İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğüne bağlı 13 adet kadın konuk evi bulunmaktadır. Eşler arası anlaşmazlıklar nedeniyle korumasız kalıp terk edilen kadınlar, cinsel, fiziksel ve duygusal istismara uğrayan kadınlar, kendi bünye veya çevre koşullarından doğan ve kontrolleri dışında oluşan maddi ve sosyal yoksunluk içine düşmüş kadınlar, istenmeyen evliliklerle karşı karşıya kalan kadınlar, daha önce madde ve alkol bağımlılığı olup da bu konuda tedavi görmüş ve alışkanlıklarını terk etmiş kadınlar,

cezaevinden yeni çıkmış kadınlar ile evlilik dışı çocuk sahibi olan ve bu nedenle ailesi tarafından reddedilen kadınlar kabul edilmektedir.

Kadın konukevine kabul edilen kadınlardan, hiçbir geliri olmayan veya geliri olup, temel ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz olduğu saptanan kadınlara ve varsa beraberlerindeki çocuklarına harçlık, giyecek, tedavi, eğitim, yol giderlerinin karşılanması konusunda bütçe olanakları ölçüsünde yardım yapılmaya çalışılarak bakım ihtiyaçları karşılanmaktadır

Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu bünyesinde hizmet veren konuk evlerinin sayısı 13'tür. Yeni sığınma evlerinin açılması için çalışmalar sürmektedir. Ayrıca çeşitli kurumlarca işletilen 11 adet kadın sığınma evi mevcuttur.

Kadının kalkınmaya katılımı çerçevesinde, hizmet verdiği bölgede yaşayan tüm yöre halkının daha iyi yaşam koşullarına ulaşma hakkını sağlamak, varolan sorunları resmi, hükümet dışı kuruluşların ve halkın doğrudan katılımı ile çözmek, kentsel yaşam biçimine uygun tutum ve davranışlar geliştirmesini sağlamak, kadına ilişkin projeleri yaşama geçirmek amacıyla, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğüne bağlı değişik bölgelerde toplam 59 Toplum Merkezi bulunmaktadır.

Toplum Merkezlerinde, aile içi şiddete uğramış kadınlara da hizmet verilmektedir. Kadınlara merkezin temel amaçları doğrultusunda psikolojik, hukuksal danışmanlık ve ekonomik yardımlar yapılmakta, kadın konuk evlerinde kalma talebi olan kadınlar değerlendirilerek ilgili birimlere yönlendirilmektedir.
yine devletçe her türlü istismara ve kötü muameleye açık olan zihinsel özürlü kadınlar için Yetişkin Zihinsel Özürlü Kadınlar Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi kurulmuştur.

Günümüzde en önemli insan hakları ihlallerinden olan ve özellikle mağdurları kadınlar ve çocuklar olan insan ticareti konusunda, Türkiye hem transit hem de hedef ülke olarak bu sorunla mücadelede ulusal ve uluslararası işbirliği çerçevesinde çok yönlü çalışmalar sürdürmektedir. Türk Ceza Kanununda da 2002 yılında yapılan değişiklik ile bu suçun faillerine ağır cezai yaptırım getirilmiş, Yeni Türk Ceza Kanununda konuya ilişkin düzenleme yapılmıştır. Ülkemizde bir sivil toplum kuruluşu ile İçişleri Bakanlığı arasında yapılan protokol çerçevesinde insan ticareti mağduru kadınlar için sığınma evi açılmıştır.

SORU 2:

Acil ve kapsamlı bir çözüm gerektiren bu sorunun çözümü için, uzun emirli bir toplumsal projenin gerçekleştirilmesi düşünülmekte midir?

CEVAP 2:

Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü (Eski adı ile Aile Araştırma Kurumu), Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ve Hacettepe Nüfus Etütleri Enstitüsü aile içi şiddet ve kadına karşı şiddeti tanımlamaya yönelik araştırmalar yapmışlar yaptırmışlardır. Bu araştırmaların bulgularında kadınların şiddete uğradıkları ve şiddeti içselleştirdiklerine yönelik sonuçlar elde edilmiştir.

Ancak ülkemizde kadınların şiddete uğramışlıkları ile ilgili sözünü ettiğimiz bulguların olmasına karşın, bu bulguların birbiri ile uyumu, karşılaştırılabilirliği sağlanamamıştır. Her araştırmanın getirdiği tespitler de gelişmeleri ölçmeye yönelik bir çaba ile devam ettirilmemiş, nokta tespitler olarak kalmıştır. Ayrıca, sosyal, ekonomik ve kültürel etkenlerdeki değişimin kadına yönelik şiddet üzerinde yaptığı etkileri ölçen ve şiddetle ilgili değişim sürecini ortaya koyan araştırmalar yapılmamıştır. Bu anlamda Ülkemizde niceliksel ve niteliksel veri üretiminde boşluklar bulunmaktadır.

1994 yılından bu yana yasal dayanaktan yoksun olarak çalışmalarını sürdüren Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün 6 Kasım 2004 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 5251 sayılı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile teşkilat yasasına kavuşmuş olması, kadına karşı şiddet ile mücadelede yer alması gerekli tüm tarafların çalışmanın içinde olabileceği kapsamlı ve uzun dönemli bir programa süreç içerisinde başlanabilmesini olanaklı kılacaktır.

Bu bağlamda Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nce Avrupa Birliği Katılım Öncesi Mali Yardımı 2005 yılı programlaması kapsamında "Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Yaygınlaştırılması Projesi" ile ilgili hazırlık süreci tamamlanmış, 13.04.2005 tarihi itibariyle Avrupa Birliği Genel Sekreterliği'ne sunulmuştur.

Projenin amacı, Türkiye'nin toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda Ulusal Mekanizması olan Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nü, AB standartlarıyla uyumlu bir toplumsal cinsiyet eşitliği organı modelinde geliştirmek, toplumsal cinsiyet eşitliğini yaşamın her alanında sağlayacak olan bir Ulusal Eylem Planı oluşturmak ve siyasi kriter doğrultusunda kadınların insan haklarının geliştirilmesi için tüm paydaşların aile içi şiddetin yok edilmesine dair kapasitelerinin güçlendirilmesidir. Bu amaçla kadına karşı aile içi şiddetin sebep ve sonuçları hakkında niteliksel ve niceliksel araştırma yaptırarak, araştırma bulguları temelinde kadına karşı şiddetle mücadele konusunda kapsamlı bir Ulusal Eylem Planı geliştirmek, değişimleri izlemek üzere bir veri bankası oluşturarak, hizmet modelleri, çeşitli bilinçlendirme ve hizmet-içi eğitim program modülleri geliştirmek yoluyla tüm paydaşların kadına yönelik aile içi şiddetin yok edilmesine dair kapasitelerini güçlendirmek amaçlanmıştır.

SORU 3:

Kamuoyunu bilinçlendirmek üzere bu konuda medyada kullanılacak film ve yayın materyalinin kullanılması ve dağıtılması düşünülmekte midir?

CEVAP 3:

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü kendi çalışmaları yanında, sivil toplum örgütlerinin, kadına yönelik şiddet konusunda yaptıkları film yapımı ve toplumsal bilinç oluşturmaya yönelik faaliyetlerini de olanakları ölçüsünde desteklemektedir.

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ile Ankara Barosu, işbirliği ile kadına yönelik şiddeti ele alan, şiddeti uğrayan kadınların başvuracakları merkezleri tanıtan 3 spot film ve Türk Demokrasi Vakfı tarafından da 5 spot film yaptırılmıştır.

7/6734

Yine kadına yönelik şiddeti topluma anlatabilmek için 2001 yılında KSGM–TRT işbirliği ile İçimizden Birileri başlıklı beşer dakikalık 6 spot film ve bir kısa metrajlı film hazırlatılmış ve gösterimi yapılmıştır.

Yukarıda sözü edilen 2004 yılında başlatılan şiddete son kampanyası çerçevesinde hazırlatılan 1 adet spot film ulusal kanallarda gösterilmiştir. Yine aynı kampanya çerçevesinde Futbol Federasyonu Başkanlığı işbirliği ile Süper Lig takımları oyuncularının maçlara 'kadına yönelik şiddete son' yazılı banner ve tişörtlerle çıkmaları sağlanmıştır.

Kampanyaya yönelik çalışmalar halen devam etmektedir.

Saygılarımla.

Nimet ÇUBUKÇU
Devlet Bakanı